

Kriminologiska institutionen

"The Tangled Web"

- en kvalitativ innehållsanalys gällande våld mot djur

Examensarbete 15 hp

Kriminologi
Kriminologi III (30 hp)
Vårterminen 2009

Pernilla Johansson och Sara Wannholm

Sammanfattning

Våld mot djur är ett komplext ämne. Ett ämne som sällan uppmärksammas i den utsträckning det kan tyckas förtjäna. Då djuret inte kan föra sin egen talan resulterar detta i att våldet i sig inte tilldelas samma uppmärksamhet som andra våldstyper. Vi har valt att fokusera på det våld som människan begår mot det individuella djuret, och valde därmed att utesluta det nyttjande av djur som av vissa även anses vara en våldshandling (exempelvis köttproduktion, jakt och medicinsk forskning).

Denna kriminologiska studie syftar till att granska fenomenet våld mot djur relaterat till mellanmänniskt våld. Då vi genomfört en textanalytisk studie av utvalda delar av den tidigare forskningen inom området har vi haft för avsikt att analysera hur djurets positionering framställs, hur forskare beskriver yttrandet av våld och hotelser och hur de sammankopplar detta med mellanmänniskt våld. Metoden som har för avsikt att uppnå syftet är kvalitativ innehållsanalys där vi delat upp vår resultatdel i fyra teman som tydligt framträdde under arbetets gång. Dessa fyra teman har vi valt att rubricera enligt följande: *Djurens positionering, Yttrandet av våld och hotelser, Kausalförklaringar samt Vems är problemet och vem gynnas av de eventuella åtgärderna?* Under analysens gång framträdde ett associativt mönster vilket generade frågeställningar som förde hela analysen framåt.

Resultat från studien visar att definitioner och klassificeringar som tydliggör djurens positionering som egendom är vanligt förekommande där djur inte kan tillskrivas egenskapen offer då våld mot dem rubriceras som egendomsbrott. Den litteratur och de artiklar vi granskat visar att författarna till en början fokuserar på djurs utsatthet för våld men att fokuseringen sedan hamnar på mellanmänniskt våld och vilka åtgärder som bör vidtas för att komma åt just *detta* våld. Djurens välfärd och våldet i sig faller ur agendan och ämnesområdet tycks förändras då våldet mot djur integreras in i ett större sammanhang där det enda offret är människan. De olika författarna utger sig för att sträva efter ett medvetande av att problemet existerar, men då detta medvetande väl är etablerat flyttas fokuseringen över från djuren till människan. Resultatet blir att det mellanmänniska våldet, som onekligen överskuggar våldet mot djur, definieras som det enda legitima våldet då det enbart är här de rättmätiga offren finns.

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1.1 Syfte	6
1.2 Frågeställningar	6
1.3 Urval och avgränsningar	6
1.4 Disposition	7
1.5 Definitioner	8
2 Tidigare forskning	10
3 Innehållsanalys som metod	12
3.1 Metoddiskussion	13
3.2 Förförståelse	14
3.3 Validitet och reliabilitet samt generaliserbarhet	14
3.2 Vetenskapssyn	16
4 Teoretisk bakgrund	17
4.1 En teoretisk bakgrund till djurrättsfilosofin	17
4.2 En teoretisk bakgrund till familjevåldet	19
4.3 Offerskap	19
5 Resultat	20
5.1 TEMA1: Djurets positionering	21
5.2 TEMA2: Yttrandet av våld och hotelser	23
5.3 TEMA3: Kausalförklaringar	26
5.4 TEMA4: Vems är problemet och vem gynnas av de eventuella åtgärderna?	28
5.4.1 Åtgärdsplanernas problematik	31
6 Avslutande analys	32
6.1 Fördelar och nackdelar med det mellanmännsliga våldets kopplingar	34
Källförteckning	35

1 Inledning

”O’Farrell decided Scott took too long to come back for his dog so O’Farrell took Rocko and Christine out to a country road for a demonstration of what he would do to Dusty [Christines hund, vår anm.] if Christine ever told of her abuse. O’Farrell beat up Rocko, punching and kicking him in the face and throwing bottles at him, glass shattering and cutting the dog’s face and body. Christine remembers Rocko’s bloody eyes and O’Farrell telling her, “If you ever tell, I’ll do this to Dusty”.¹

För många människor runt om i världen betyder sällskapsdjur/husdjur otroligt mycket, djuren kan vara någons absolut närmaste familjemedlem. Såvitt man vet började människan redan under 1500- 1600-talet att på allvar hålla sig med sällskapsdjur. Detta nya förhållningssätt till djur utmärktes genom att dessa djur tilläts vara inne i bostaden, de gavs egna namn, de åts aldrig upp samt att de begravdes.²

Människans nyttjande av djur har dock pågått sedan tidernas begynnelse och har fortsatt på samma spår även idag, en bit in på 2000-talet. I USA uppskattar man att nio och en halv miljard djur dödas varje år. Den största andelen, hela nio miljarder, går till matproduktion. Över tvåhundra miljoner dödas av jägare och tjugo till hundra miljoner dödas i djurförsök. Ytterligare miljoner djur dödas för klädproduktion och många dör efter att ha används i syfte att roa människan.³

Ovanstående former av djurnyttjande är legala. Dessa exempel på nyttjande betraktas av många (exempelvis djurrättsorganisationer) som inhumana, medan många andra anser att det är för människans bästa som vi använder djur i dessa syften. Vi väljer att inte inrikta oss på dessa former av nyttjande, trots att de kan betraktas som en våldsutövning mot djuren. Vår fokusering ligger på det våld människan uppsåtligen utsätter det individuella sällskapsdjuret

¹ Milikin, Marsha (1999), *First-Person Account: Life and Death inside the Cycles of Violence*, s 179

² Striwing, Helena (1998) *Djur som brottsoffer*, s 77

³ Agnew, Robert (1998), *The Causes of Animal Abuse: Social-Psychological*, s 86

för. Detta våld skiljer sig från nyttjandet på flera olika sätt, vilket Robert Agnew har definierat.⁴

Definitionen av detta våld är:

- (1) att det är socialt oacceptabelt
- (2) att det är avsiktligt och sker med berått mod
- (3) att det är omotiverat och onödigt

Skillnaden mellan detta våld och det nyttjande vi tidigare beskrev, är att de olika formerna av nyttjande inte sker med avsikt att utsätta djuren för lidande och att de i allmänhet är socialt accepterade.

Det finns flertal indikationer på att denna form av våld mot djur kan sammankopplas med våld mellan människor. Detta fenomen har tilldelats benämningen ”The Tangled Web”, vilket kan översättas till ”den tilltrasslade väven”. Uttrycket myntades för att beskriva att våldsutövningen mot djur har många förgreningar.⁵ Denna koppling till mellanmänniskt våld är dokumenterad genom forskning i ett flertal länder.⁶

”Cruelty has cursed the human family for countless ages. It is almost impossible for one to be cruel to animals and kind to humans. If children are permitted to be cruel to their pets and other animals, they easily learn to get the same pleasure from the misery of fellow-humans. Such tendencies can easily lead to crime.”

- Fred A. McGrand (1895-), Animal Activist

⁴ Agnew, s 85

⁵ Striwing, s 85

⁶ <http://www.expressen.se/debatt/1.618844>, 2009-04-05

1.1 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att granska utsagor om fenomenet våld mot djur. Genom att utföra en textanalytisk studie av utvalda delar av den tidigare forskningen inom området har vi för avsikt att analysera hur djurets positionering framställs i denna forskning, hur forskare framställer yttrandet av våld och hotelser och hur de sammankopplar detta med mellanmänniskt våld.

Då Sverige saknar betydande forskning inom detta område kommer vårt material i huvudsak från andra länder. Vår förhoppning är dock att denna grundläggande studie skall kunna belysa våldet mot djur samt att inspirera och motivera till vidare forskning inom området.

1.2 Frågeställningar

- Hur positioneras djuret i forskningen?
- Hur framställs yttrandet av våld och hotelser?
- Hur kopplar forskare samman våld mot djur med mellanmänniskt våld?
- Vilka kausalförklaringar framträder?
- Framställs våldet mot djur som ett problem?

Våra frågeställningar syftar till att beskriva ämnesområdet i sin helhet, med både brister och fördelar. Genom att arbeta utifrån dessa frågeställningar anser vi oss kunna besvara det syfte vi ställt upp.

1.3 Urval och avgränsningar

Den forskning som finns inom området skiljer sig i hög grad åt. Då våldet mot djur tycks sammankopplas med flertalet olika former av mellanmänniskt våld valde vi att fokusera på en av dessa våldstyper, närmare bestämt det våld som sker inom familjen. Anledningen till att just denna våldstyp blev utvald var därför att de sammankopplingar till mellanmänniskt våld som görs vanligast kopplas ihop med våld mot kvinnor eller våld mot barn. Genom att välja det våld som sker inom familjen, där både kvinnor och barn är utsatta, anser vi oss kunna täcka upp en större del av de kopplingar som görs till personvåld.

Vi började med att söka efter författare och antologier som behandlar ämnet våld mot djur, vilket vi gjorde via Stockholms Universitets databas. De sökord vi använde var *animal och *violence, vilket räckte bra för att få fram ett stort urval av olika författare. Vi valde sedan att beställa hem 3 antologier och 1 bok som behandlade ämnet. Vi sorterade därmed bort artiklar som inte behandlade våld inom familjen, och bland de resterande artiklarna valde vi ut de som i sin rubrik tycktes ha mest substans. De artiklar som inte levde upp till några nya tankegångar eller resonemang valdes bort efter genomläsning och nya artiklar valdes ut. Detta gjordes för att undvika upprepane forskningsredogörelser och argument, vilket gjorde att vi fick ett bredare fält att granska. Vi gjorde även ett aktivt val att undvika mer än en artikel av samma författare för att få en åtskiljd och nyanserad bild av området. Dessutom plockade vi in ett fåtal artiklar som utgick från helt andra infallsvinklar, bland annat en som behandlade varför ämnet bör studeras och en som behandlade veterinärers ansvar för djurs välfärd. Detta gjordes för att bredda vårt synfält. Denna urvalsprocess, som gett oss många olika skildringar och perspektiv över området, gjorde att vi kunde undvika att artikelförfattarna enbart hänvisade till samma forskningsresultat. De artiklar som ingår i vårt urval är även författade av personer från vitt skilda yrkesområden, vilket sannolikt gav oss en bredare bild över hur ämnesområdet ser ut.

1.4 Disposition

Vi har valt att dela upp vår uppsats i sex kapitel. Det inledande kapitlet presenterar en bakgrund till vårt ämnesval, syfte och frågeställningar. Sedan följer en redogörelse för tidigare forskning och en grundlig genomgång av vald textanalytisk metod samt vår vetenskapssyn. Vi beskriver efter det den teoretiska bakgrunden gällande familjevåld för att underlätta nästkommande del, nämligen resultaten. Våra resultat är uppdelade i fyra teman som vi anser ha varit framträdande under analysens gång. Vi avslutar sedan i kapitel sex med en avslutande analys av de iakttagelser vi gjort samt en utveckling av det associativa mönster som uppstått.

1.5 Definitioner

Vi kommer i detta stycke definiera några av de ord och uttryck som används genom hela uppsatsen. Anledningen till detta är att man inte skall behöva fundera på vad som faktiskt menas, då många ord är värdeladdade och betyder olika för olika personer.

Djur

Med djur menas alla djur, oavsett art. Det är vanligt att man med djur menar däggdjur, det vill säga de arter som föder levande ungar (precis som människan), men vi väljer att även inkludera de arter som inte hör till däggdjuren. Då vi inte väljer att på något vis åtskilja olika djurarter så innebär detta att de för oss har samma värde.

I de artiklar vi analyserat hänvisas det till de vanligaste sällskapsdjuren i västvärlden, nämligen katt och hund. Viktigt att påpeka är att man runt om i världen håller sig med olika typer av sällskapsdjur. I Asien exempelvis, är vandrande pinnar ett vanligt sällskapsdjur som behandlas på samma sätt som västvärldens hundar.⁷

Våld

Med våld menar vi den behandling man kan utsättas för som åstadkommer fysisk eller psykisk smärta. Detta innebär att vi inkluderar hotelser i vår benämning av våld. Många former av våld är kriminaliserade i Sverige, vilket inte alla de våldsutövanden som vi kommer behandla är. Så med våld menar vi inte enbart det kriminaliserade våldet, utan även legala handlingar som åstadkommer fysiskt eller psykiskt lidande för den utsatte.

Ofta förknippas vanvård med det våld som brukas mot djur (men som även sker mot människor, vanligtvis barn och gamla). Vi är medvetna om detta, och vill klargöra av vanvård är en kriminaliserad handling. Vanvården spelar en viss roll i de artiklar vi analyserat, men tyngdpunkten ligger inte på denna form av våldsbruk, varav vi väljer att inte fördjupa oss i vanvård.

Offer

Vi använder oss mycket utav ordet offer i denna undersökning. Med detta ordval syftar vi till de individer som blivit utsatta för våld (ibland används även benämningen våldsoffer). Vi talar även om rättmätiga våldsoffer, med vilket vi menar de offergrupper som redan är etablerade i samhället. Ett slaget barn, till exempel, får kallas offer utan att detta ifrågasätts. Det vi syftar på när vi använder benämningen offer i denna uppsats är en människa eller ett

⁷ Ascione, Frank (2005), *Children and Animals: Exploring the Roots of Kindness and Cruelty*, s 27

djur som blivit utsatt för våld eller hotelser, med såväl fysiskt som psykiskt lidande som resultat. Vi kommer fördjupa oss i offerskapets teori i vårt stycke som behandlar teoretisk bakgrund senare i uppsatsen.

Nyttjande

I vår inledning redogör vi för det nyttjande av djur som sker runt om i världen. Till detta nyttjande hör bland annat köttproduktion och medicinsk forskning. Vi skriver även hur vissa grupper av människor (exempelvis många djurrättsorganisationer) ser detta nyttjande som en våldshandling mot djuren. Vi väljer att inte definiera detta nyttjande av djur som våld i denna uppsats, då majoriteten av människor världen över deltar i detta nyttjande genom att äta kött och så vidare. Dessa former av nyttjande är dessutom lagliga.

Familjevåld

Familjevåld anses av många vara en förlegad term, men vi anser att detta ordval tydliggör vår koppling till våld mellan människor. Med familjevåld menar vi det våld som sker inom familjen och det våld som sker mellan närstående. I huvudsak behandlar vi det våld män utsätter sina kvinnor och barn för. Detta ordval innebär inte att enbart biologiska närstående brukar våld, utan inbegriper även styvföräldrar, styvsyskon och så vidare.

Mellanmänskligt våld

Vi har valt att använda oss utav termen mellanmänskligt våld när vi hänvisar till det våld människor begår mot andra människor. Vi skulle kunna använda oss av termen personvåld, men vi anser att det ordvalet inte samstämmer med många människors syn på djur. Många sällskapsdjur betraktas som familjemedlemmar med tydliga personligheter, och för vissa kan ett djur även vara en person. Mellanmänskligt våld valdes även då termen breddar våldet mellan människor, och syftar till att visa att vi inte enbart menar våld inom familjen.

2 Tidigare forskning

En del av den tidigare forskning som finns inom området våld mot djur hamnar under etiketten "Green Criminology". Inom denna kriminologiska undergruppering hamnar våld mot djur och även miljöbrott i olika former, såsom föroreningar, giftiga avfall, utsläpp och liknande. Även andra former av brott mot djur figurerar i denna gruppering, varav vissa passar in under miljöbrottsepitetet (bland annat brott gällande restriktioner mot djurhållning, fiske osv.). Green Criminology tillhandahåller även forskning om rättigheter, offerskap och lagstiftningar inom de ovan nämnda inriktningarna.⁸

Antologin *Child Abuse, Domestic Violence, and Animal Abuse* samlar flera forskningsrapporter och artiklar som alla granskar relationen mellan våld mot djur och mellanmänniskt våld. Texterna syftar till att utvidga omfattningen av forskning inom detta växande område och ger exempel på praktiska åtgärder och strategier för att dokumentera våldet. Boken behandlar utvecklingen av djurens välfärd, och tyngdpunkten ligger på de sammankopplingar som görs med mellanmänniskt våld. Artiklarna belyser kopplingar till barnmisshandel och familjevåld, samt hur våld mot djur anses vara en prediktion för senare våld mot människor. Några artiklar redogör även för hur lagstiftningar mot djurvåld ser ut och hur de bör förändras, samt hur djuret är positionerat i rättsliga sammanhang.

Jane Ann Quinlisk finns representerad i ovanstående antologi med artikeln *Animal Abuse and Family Violence*. Quinlisk arbetar med kvinnojourer, och hon redogör för hur, enligt Quinlisk, kvinnojour rörelsen i USA upptäckte problematiken med husdjur i slagna kvinnors hem. Många kvinnor återvände hem till sin våldsutövande man därför att de ville vara på plats för att skydda djuren, då även dessa utsattes för våld.⁹ Quinlisk började, tillsammans med sina kollegor, att skicka ut enkäter till kvinnojourer runt om i USA. Enkäterna var aldrig menade som en vetenskaplig undersökning, utan syftet var att få ett litet urval av vad kvinnor runt om i landet hade för erfarenheter. Vid sitt första utskick av enkäten erhöles totalt 72 svar, varav 68 % rapporterade att de hade husdjur som utsatts/utsattes för våld. Våldet skiljde sig åt, sparkar och slag var vanligast förekommande liksom att djuren blev dödade, men även vanvård förekom, som att djuren inte fick mat eller vatten eller tillgång till veterinärvård. 88 % hade själva varit vittne till våldet och vanvården, och 76 % uppgav att deras barn hade bevittnat

⁸ Beirne, Piers och Nigel South (2007), *Issues in Green Criminology – Confronting harms against environments, humanity and other animals*, s xiii-xiv

⁹ Quinlisk, Jane Ann (1999), *Animal Abuse and Family Violence*, s 172

våldet och vanvården.¹⁰ Detta är bara en kort redogörelse av de erfarenheter de fick ta del av i sin enkätstudie, och fler studier med samma genomförande fortsattes att skickas ut till kvinnojourer i USA.

Sociologen Carin Holmberg presenterade under 2004 en studie om våld mot djur i misshandelsrelationer. Denna studie, med rubriken ”Med husbondens röst: om våld mot djur i misshandelrelationer”, utgick från en enkätundersökning som hon gjort via kvinnojourer och brottsofferjourer och som åskådliggjorde att flertalet av kvinnojourerna hade erfarenhet av att kvinnor som vänder sig till jouren också berättat om hur deras djur använts vid utpressning av mannen och därmed blivit offer för våld. En majoritet av jourerna ansåg sig se ett samband mellan att mannen misshandlade kvinnan och våld mot familjens sällskapsdjur eller husdjur. En vanligt förekommande berättelse var att kvinnor inte hade lämnat en misshandlande man eftersom de känt oro för djurens säkerhet. Detta är den första undersökningen i Sverige kring våld mot djur i misshandelsrelationer och visar ännu en mörk sida i vårt samhälle. Det resultat som Holmbergs studie visar är dock inte unikt, utan motsvarande undersökningar som har utförts i USA har visat på samma samband mellan manligt våld mot kvinnor och våld mot djur i misshandelsrelationer.¹¹

Frank Asciones bok *Children and Animals: Exploring the Roots of Kindness and Cruelty* syftar till att uppmärksamma kopplingen som gjorts mellan utnyttjandet av djur och våld gentemot andra människor. Ascione redogör för orsaksförklaringar och motivationen bakom varför barn begår våld mot djur. Den empatiska aspekten är här den viktigaste kausalförklaringen för barnens våld. Förmågan att känna empati är en viktig egenskap hos ett barn, och om en bristande förmåga till denna egenskap finns kan detta resultera i våld mot djur. Att inte förstå att ett djur kan lida i samma bemärkelse som människan kan, eller att inte känna instinkten att hjälpa ett skadat djur är enligt Ascione bevis på bristande förmåga till både empati och känslomässig intelligens.¹² Ascione drar här paralleller till att om ett barn inte kan ”känna för” ett djur så kan barnet sannolikt inte heller göra det gentemot människor. Här görs sedan kopplingen att ett våldsamt beteende mot djur under uppväxten kan resultera i våld mot människor i vuxen ålder. Ascione kritiserar att denna koppling inte tas på allvar av varken rättsväsendet eller professionella personer.

¹⁰ Quinlisk, s 169

¹¹ (<http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=410&typ=mot&rm=2007/08&bet=MJ225>) 2009-06-10

¹² Ascione, s 65

3 Innehållsanalys som metod

Vi har valt att genomföra en kvalitativ innehållsanalys på utvalda texter och artiklar som alla behandlar våld mot djur, och där större delen även behandlar den koppling som görs till mellanmänniskt våld.¹³ Vår avsikt är att studera denna forskning och vilka diskussioner som förs av forskarna.

Den kvalitativa innehållsanalysen är en populär metod inom samhällsvetenskapen och passar särskilt bra till vår studie då den är ett vanligt förekommande instrument för de forskare som knyter an sin forskning till tidigare forskningsinsatser inom ett specifikt område.¹⁴ Generellt sett ligger innehållsanalysens styrka i att skapa en överblick över ett större material och i att kunna ge underlag för jämförelse.

Ofta görs en skillnad mellan kvalitativ och kvantitativ innehållsanalys.¹⁵ Den kvalitativa innehållsanalysen görs för att kunna förklara och beskriva specifika fenomen och därigenom skapa insikt och kunskap. Den kvantitativa innehållsanalysen innebär att man kan räkna eller mäta förekomsten av ord, uttryck, metaforer och argument.¹⁶ Då man väljer att kvantifiera ett textmaterial finns det alltid en risk att man inte kommer åt textens egentliga budskap, då det sällan läggs tillräcklig vikt vid sammanhangets betydelse. Bergström och Boréus påpekar att allt inte är meningsfullt att kvantifiera, då det i många sammanhang inte är det viktigaste *hur många gånger* något sägs, utan snarare *hur* det sägs.¹⁷ Det är av denna anledning vi valt att genomföra en kvalitativ innehållsanalys då vi vill komma åt textens väsentliga innehåll, det vill säga den information som kan bidra till att svara på våra frågeställningar. Genom att göra en grundlig och intensiv närläsning av våra texter anser vi oss komma åt det innehåll som kan ligga dolt under ytan. Med andra ord kan vi skaffa oss både kunskap och förståelse för det som beskrivs i texterna. Då vi valt att göra en noggrann läsning av textens helhet samt den kontext den ingår i eftersträvar vi att kunna tolka texten på bästa möjliga sätt.

¹³ Se *Urval och avgränsningar* för beskrivning av hur vårt urval genomfördes

¹⁴ Esaiasson, Peter (2005) *Metodpraktikan*, s 233

¹⁵ Bergström, Göran och Kristina Boréus (2005), *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, s 84

¹⁶ *Ibid.*, s 44

¹⁷ *Ibid.*, s 76-78

3.1 Metoddiskussion

Syftet med att använda den kvalitativa innehållsanalysen som forskningsinstrument, är att den är öppen i sin form vilket innebär att den lämnar utrymme åt forskarens roll och dennes egna tolkningar. Genom att använda denna textanalytiska metod anser vi oss kunna få ut så mycket som möjligt av vårt material, i syfte att besvara våra frågeställningar.¹⁸

En fördel är att denna metod är ytterst passande att använda på ett mindre textmaterial, vilket är lämpligt för oss då vi valt att fokusera på enskilda delar av forskningsområdet. Istället för att behandla ett större textmaterial på ett övergripande sätt har vi valt att angripa ett mindre antal texter på ett noggrant och grundligt sätt. Detta kan vara ett föredra då en av metodens nackdelar är att den är tidskrävande då materialet kräver en ytterst noggrann närläsning. Vi anser att den kvalitativa innehållsanalysen kan ge oss den helhetsbild vi eftersöker inom vårt specificerade forskningsområde, samt att den kommer att vara till stor hjälp för att besvara våra uppställda frågeställningar.

En nackdel med att använda sig av undersökningar av kvalitativ karaktär kan vara att man som forskare har egna erfarenheter, åsikter och upplevelser av det ämne och de fenomen man önskar studera. Därav tillkommer risken att vårt så kallade ”sunda förnuft”, våra förkunskaper och våra antaganden gör oss benägna att tolka fenomen och utsagor innan vi ens påbörjat vårt analysarbete. Förförståelsen spelar således en betydande roll för undersökningens resultat och detta är inget vi kan kringgå då faktum är att vi aldrig möter en text tomhänta.¹⁹

Ytterligare en brist hos kvalitativa undersökningar är att man inte kan dra några statistiska slutsatser av resultatet då det inte är representativt för en större population i ett vidare perspektiv. Detta beroende på att man i kvalitativa undersökningar går mer på djupet för att hitta bakomliggande faktorer där endast ett fåtal personer eller avhandlingar undersöks.²⁰

3.2 Förkunskaper

¹⁸ Bergström och Boréus, s 76-78

¹⁹ Ibid., s 25-26

²⁰ Kvale, Steinar (1997), *Den kvalitativa forskningsintervjun*, s 211-212

Då vi är två författare till denna uppsats finns det även två olika former av förförståelse för ämnet i fråga.

Pernilla är sedan några år tillbaka vegetarian och engagerad i den svenska djurrättsrörelsen. Hon anser att de former av *nyttjande* av djur som beskrivs i vår inledning är våld, och att dessa borde kriminaliseras. Pernilla anser heller inte att det finns någon skillnad mellan djur och människor, bortsett från att vi tillhör olika arter. Vi är alla djur, i olika bemärkelser, och vi förtjänar alla att behandlas jämlikt och rättvist.

Sara har i och med denna uppsats och dess arbete för första gången satt sig in i djurrättsfilosofin och dess värderingar. Sara tillhör den stora majoriteten som inte ser nyttjandet av djur som våld, i och med att hon tidigare aldrig reflekterat över detta. Under arbetet med denna uppsats började hon reflektera över djurens situation i vårt samhälle och har fått en djupare insikt i djurrättsfilosofin.

Utan Pernillas engagemang i djuren och dess situation i vårt samhälle hade idén till denna uppsats troligtvis aldrig uppkommit, men vi har gemensamt strävat efter att inte låta denna förförståelse färga de analyser och slutsatser som framkommer i uppsatsen. På grund av våra två vitt skilda förkunskaper av ämnet anser vi att vi har kompletterat varandra på ett ypperligt sätt.

3.3 Validitet och reliabilitet samt generaliserbarhet

Validitet, att man mäter det man avser att mäta, är starkt sammankopplat med kvantitativ forskning där man använder sig utav räknande eller mätande. Dock kan frågan om validitet utvidgas och även gälla kvalitativa undersökningar, då i bemärkelsen huruvida den metod man valt kan besvara de frågeställningar man ställt upp. God validitet innebär dock inte per automatik att man genomfört en god undersökning.²¹ En viss precision krävs, vilket för oss till reliabilitetsaspekten. God reliabilitet handlar om att allmänt hålla en hög noggrannhet och att eliminera felkällor. Gällande vårt metodval, textanalys, är tolkningsaspekten en viktig del av reliabiliteten. Oavsett tolkningsstrategi måste våra textläsningar vara tillräckligt noggranna för det syfte vi har och därför har vi följt dessa anvisningar för att uppnå en hög reliabilitet.²²

²¹ Bergström och Boréus, s 34-35

²² Bergström och Boréus, s 35

Testning av reliabilitet går ut på att jämföra resultatet av en viss undersökning genom att studera samma fenomen med samma metod som användes i den ursprungliga undersökningen. Med andra ord bör en undersökning kunna utföras av minst två av varandra oberoende personer som i slutänden kommer fram till samma resultat. Skulle flera personer komma fram till samma resultat innebär det att intersubjektiviteten är god. Ett material ska kunna bearbetas av olika forskare genom att använda samma typ av analysverktyg. Eftersom vi i vår undersökning använder oss av tolkning i stor utsträckning är idealet om god intersubjektivitet svår att uppnå och även diskutabel. Eftersom tolkning påverkas av varje persons förståelse och kunskaper blir denna persons tolkning aldrig identisk med någon annans. Däremot bör vi som forskare kunna utföra en forskning byggd på god argumentation och som är lättgenomskådlig. Läsaren ska i stort sett kunna rekonstruera de arbetssätt en forskare gjort i analysen av ett material för att sedan kunna dra en viss slutsats.²³ I vår studie bedömer vi att intersubjektiviteten kan bli bristfällig då en rekonstruktion av studien på initiativ av en annan forskare troligtvis inte skulle leda fram till exakt samma resultat. Denne forskares tolkningar skulle troligtvis färgas av en annan förståelse och förkunskap till ämnet. Däremot anser vi att vi genom noggranna tillvägagångssätt och genomskinlighet i arbetet har förbättrat intersubjektiviteten.

Med generaliserbarhet menas att resultatet från undersökningen kan överföras till andra liknande situationer. Målet med generalisering är att studera hur någonting är (eller snarare tycks vara), alltså att fastställa det typiska, allmänna och vanligt förekommande. Genom att generalisera finns möjligheten att dra slutsatser om detta problem som sedan gör att vi kan finna eventuella lösningar.²⁴ Om undersökningsobjekten har tillräckligt mycket gemensamt där ett mönster kan påvisas kan en utvärdering visa att det finns grund för generalisering. Då vår studie utförs på ett mycket begränsat antal texter är vi medvetna om att en generalisering inte är möjlig utifrån de resultat vi kommer fram till. Våra slutsatser kommer enbart gälla utifrån vårt material och skall inte ses som ett försök till generalisering, men det innebär inte att undersökningen för den delen inte är lärorik och användbar i olika syften.

3.4 Vetenskapssyn

Vi förhåller oss till en hermeneutisk vetenskapssyn. Inom den hermeneutiska forskningsprocessen söker forskaren efter att svara på frågan 'Vad är det som visar sig och

²³ Ibid., s 36

²⁴ Kvale, s 212

vad är innebörden i det?'. Med denna utgångspunkt använder man tolkningen som huvudsaklig forskningsmetod. Däremot söker man inte efter någon absolut sanning, då det enligt den hermeneutiska kunskapsteorin inte finns någon sådan. Istället söker man som forskare efter fruktbara sätt att förstå företeelser och fenomen. Man talar inom hermeneutiken om förförståelse, som i detta sammanhang kan beskrivas som de kunskaper en uttolkare redan besitter.²⁵

Dessa redan befintliga förförståelser eller fördomar blir sedan bakgrunden till tolkning av ett fenomen. Hermeneutiken som vetenskapsteoretiskt synsätt handlar om metoder för förståelse och tolkning av fenomen skapade av människor och kan te sig som texter, handlingar och yttranden. Inom en litteraturstudie kan man till exempel tolka författarens avsikt med ett litterärt verk genom att försöka förstå det mot bakgrund av det sammanhang som det skrevs i.²⁶

Hermeneutiken är dock en mycket vid vetenskapssyn, så för att bättre klargöra vår vetenskapssyn är socialkonstruktivismen mycket exemplifierande. Idén om sociala konstruktioner är till stor del en reaktion på Descartes upplysningsfilosofi. Man hävdade att individuella och sociala fenomen borde studeras genom det subjektiva medvetandet hos individer, inte bara genom observerbart beteende. Detta har dock utvecklats längs med två huvudlinjer som innehållsmässigt rymmer stora variationer. En av dessa linjer kallas för socialkonstruktivism och är vanlig inom samhällsvetenskapen. Inom denna vetenskapssyn har man en kritisk inställning till självklar kunskap. Detta på grund av att vår kunskap om världen inte genast kan betraktas som en objektiv sanning, våra sätt att kategorisera världen är det som skapar vår verklighet.²⁷ Därav eftersträvas objektiva sanningar bortom individers subjektiva upplevelser av verkligheten. Individens upplevelser, tankar och vilja uttrycks i språklig kommunikation. Språket är dock ingen direkt reflektion eller sann representation av faktiska förhållanden utan ett sätt att definiera människors mentala värld. Både kunskap och verklighet är en produkt som skapas utifrån våra egna premisser, och denna kunskap om världen är präglad av både kultur och historia, vilket gör att de sätt vi uppfattar världen på är kontingenta.²⁸

²⁵ Sohlberg, Peter och Britt-Marie Sohlberg (2008), *Kunskapens former: vetenskapsteori och forskningsmetod*, s 54

²⁶ Kvale, s 49-52

²⁷ Gergen, K (1999), *An Invitation to Social Construction*, s 62-64

²⁸ Gergen, s 72

4 Teoretisk bakgrund

Den teoretiska utgångspunkten används i denna studie som ett verktyg för att bättre förstå de resultat vi presenterar längre fram i texten.

4.1 En teoretisk bakgrund till djurrättsfilosofin

För att förklara grunderna i djurrättsfilosofi såsom den ser ut i nuläget bör man börja med den australiske filosofen Peter Singer som 1975 publicerade boken *Animal Liberation*, då detta är ett av de mest kända djurrättsfilosofiska verken. Den teori som Singer presenterar är att den jämlikhetsprincip som vi (oftast) praktiserar på människor – *lika hänsyn till lika intressen* – även måste gälla djuren då de också har intressen, exempelvis intressen av att inte lida. Singer menar att vi inte kan exkludera djuren på grund av gruppstillhörighet, i och med att man då agerar precis som rasister som ger den egna gruppen ett högre värde på grund av rastillhörighet. Man bör heller inte hänvisa till människan och dennes högre intelligensnivå för att ställa människan i en ledande position, för om intelligensnivån vore relevant finns det många människor i vårt samhälle som i vissa fall påvisar en lägre intelligensnivå än många djurarter (spädbarn, psykiskt handikappade med flera).²⁹ Om man då skulle värdera människor efter intelligensnivå ställs man inför svåra val – vad skall göras med de människor som kan exkluderas på grund av att de inte tillhör den mer intelligenta gruppen? Konsekvenserna av en sådan tankegång (och exkluderingens genomförande) såg vi prov på under Hitlers regim under andra världskriget.

Djurrätt, eller snarare djurrättsfilosofin, förknippas ofta med paroller som ”allas lika värde” och det som per automatik följer denna paroll, nämligen allas lika rättigheter. Dessa tankar bör inte betraktas som grundtankar hos dagens djurrättsorganisationer, då ”lika hänsyn till lika intressen” är ett mycket mer användbart och applicerbart begrepp att använda. Ordet *värde* är så pass svårdefinierat begrepp, liksom *rättigheter*, vilket dessutom är svårare att tillämpa i samhället. Frågan om djurens rättigheter är dock något som bör tas i beaktande, vilket vi kommer tydliggöra i resultatdelens första tema.

Något som är mycket vanligt förekommande för djurrättsorganisationer, och överhuvudtaget för människor som praktiserar ett djurrättsfilosofisk tänkande, är den kritik som riktas mot

²⁹ Jokkala, Toivo och Pelle Strindlund (2003), *Djurrätt och socialism*, s 20-21

både värderingar och praktiska förbättringar. Djurens Rätt, Sveriges kanske mest välkända djurrättsorganisation, presenterar på sin hemsida en respons på denna kritik som lämpar sig mycket väl för vårt ämnesval, om man har i åtanke att våld vanligtvis är förknippat med smärta för den utsatte. Den kritik (som de själva ställt upp utifrån tidigare kritik) de svarar på är följande:

”Djur kan inte tänka. De kan inte återgälda etisk hänsyn, komma överens om vad som är rätt och fel. Därför behöver man inte ta jämlik hänsyn till dem.”³⁰

Denna typ av kritik är vanlig, och kan jämföras med vad vi beskrev ovan angående gruppstillhörighet och intelligens enligt Singers teoretiska resonemang. Djurens Rätt tillbakavisar att djur inte kan tänka genom att hänvisa till modern etologi, som visar att många djur både kan tänka och planera. Det har även visat sig att specifika arter och individer också kan sägas kunna återgälda och förstå ömsesidiga överenskommelser, i bemärkelsen ”gör du inte så mot mig gör jag inte så mot dig”. Djurens Rätt går även steget längre och betänker att om nu inte djuren har dessa förmågor, skulle det då spela någon roll? Här kan vi återkoppla till devisen *lika hänsyn till lika intressen*, för om en individ lider av en viss behandling så har denne ett intresse av att undvika att bli utsatt för den. Djurens Rätt återkopplar här till Peter Singer och resonemangen om gruppstillhörighet, men tar detta ännu ett steg längre och påstår att den som hävdar människors lika värde, måste med hänsyn till lidandeförmåga, hävda djurens lika värde i detta sammanhang.³¹ Som vi redan tagit upp så är värde ett svårdefinierbart ord, men *värde* integrerat med *lika hänsyn till lika intressen* framstår genast mer tillämpligt och förståeligt, då särskilt om man betänker frågan om förmågan att känna smärta och lida av en behandling. De flesta som någon gång utsatts för lidande kan empatisera med andra som utsätta för liknande former av lidande.

4.2 En teoretisk bakgrund till familjevåldet

Våld inom familjen, som vi väljer att benämna som familjevåld, är ett oerhört komplext problem vilket gör att det inte finns någon teori som ensam kan förklara våldet. Större delen

³⁰ http://www.djurensratt.se/portal/page?_pageid=33,12380&_dad=portal&_schema=PORTAL&element_id=50131 2009-05-18

³¹ Ibid.

av de etablerade teorierna fokuserar dessutom på mäns våld mot kvinnor, vilket innebär att barnen ställs utanför de teoretiska resonemangen. Dock kan ett kontrollperspektiv exemplifiera hur män tycks ha ett behov av att kontrollera kvinnorna (och barnen) och att känslan av makt är central. I boken *Ett värdigt liv* har Margareta Rosengren intervjuat kvinnor som blivit misshandlade av sina män, och i flera av intervjuerna framkom det att männen ville kontrollera kvinnorna.³² Männen förbjöd dem att träffa familj och vänner, vilket gjorde att de blev avskurna från sitt sociala liv. Kontrollen visade sig på olika sätt, både fysisk och psykisk misshandel mot kvinnorna ägde rum. Metoderna var alltifrån slag, att låsa dem ute från hemmet och att förbjuda dem att göra vissa saker. Inte helt ovanligt var det heller att männen försökte vända barnen emot kvinnorna.³³

Även Messerschmidt behandlar kontroll. Enligt honom handlar det om en kontroll av manligheten, en kontroll av kvinnan och en kontroll över sig själv. Det finns olika sätt och anledningar till männens kontrollbehov över kvinnan, Messerschmidt nämner att när männen känner att deras identitet eller maskulinitet är hotad så använder de våld för att påvisa att de har kontroll. Många gånger tror mannen att han har rätten på sin sida när han misshandlat kvinnan eftersom hon har ifrågasatt både hans auktoritet som *hennes* man, men även ifrågasatt honom som man i stort.³⁴

4.3 Offerskap

Det viktimologiska forskningsfältet riktar sitt intresse mot brottsoffers upplevelser, fysiska och psykiska skador eller ekonomiska upplevelser. Inom denna tradition definieras brottsoffer helt enkelt som de människor som fallit offer för brott.³⁵ Ofta uppfattas brottsoffret som en person som kan ställa krav på sin omgivning att bli bemött med respekt och förståelse, och som har rätt till stöd och behandling i olika former.³⁶ Däremot uppfattas inte alla som utsätts för brott som offer. Ofta associeras begreppet med särskilda typer av brott, såsom våld, stöld och skadegörelse och även med särskilda gärningsmän. Det tycks dessutom finnas bestämda föreställningar om vilka brottsoffren är, hur de handlar, agerar och reagerar.³⁷ Dessa förutbestämda definitioner om vad ett brottsoffer är och vem som förtjänar att få kallas

³² Rosengren, Margareta (1998), *Ett värdigt liv*

³³ Ibid.

³⁴ Messerschmidt, James W. (1993), *Masculinities and Crime*, s 142

³⁵ Åkerström, M och Sahlin, I: *Det motspänstiga offret*. Sid 7

³⁶ Ibid., s 28

³⁷ Åkerström och Sahlin, s 11

brottsoffer är något som vi inte använder oss av i denna uppsats, vilket kan utläsas i vårt definitionstycke, då vi anser att en individ kan vara ett offer trots att lagstiftning saknas.

5 Resultat

Den litteratur och de artiklar vi analyserat redogörs för nedan med en kort beskrivning av vad deras huvudsakliga utgångspunkt består av:

“The Causes of Animal Abuse: A Social-Psychological Analysis” av Robert Agnew, *Ph.D. in Sociology*, handlar om de olika former av våldsutövande mot djur som finns, både de legala och de som betraktas som socialt oacceptabla. Agnew ställer även upp en orsaksförklaring till varför individen utsätter djur för våld.

“Children and Animals: Exploring the Roots of Kindness & Cruelty” av Frank Ascione, *Ph.D. in Psychology*, handlar om barn och deras beteenden mot djur kopplat till senare våldsbrottslighet. Ascione tar bland annat upp orsaksförklaringar till barns våld mot djur, och hur dessa beteenden påverkas av närstående vuxnas behandling av sällskapsdjur. Han redogör även för relationen mellan djur och barn och hur denna relation är viktig för barnets empati både gentemot djur och människor. Detta analysobjekt är det enda som inte är en artikel, utan hela boken har analyserats.

“For a Nonspeciesist Criminology: Animal Abuse as an Object of Study” av Piers Beirne, *Ph.D. in Sociology and Criminology*, handlar om våldet mot djur betraktat som ett samhällsfenomen. Beirne redogör för hur våldet mot djur kan sammankopplas med mellanmänskligt våld, och han motiverar även varför kriminologer bör forska om detta ämne.

“Animal Abuse and the Victims of Domestic Violence” av Star Jorgensen och Lisa Maloney behandlar problematiken i att professionella inte alltid är medvetna om hur viktigt våldet mot djur är i processen kring familjevåld. Författarna redogör för hur våldet riktat mot djur både är direkt och indirekt, och hur detta våldsutövande särskilt påverkar barnen i familjen.

“First-Person Account: Life and Death inside the Cycle of Violence” av Marsha Milikin är en självupplevd erfarenhetsberättelse av en kvinna som utsatts för våld av sin man. Hon berättar om hur mannen i fråga misshandlade och utnyttjade familjens sällskapsdjur för att kontrollera Milikin och hennes dotter för att upprätthålla sin makt över dem.

“The Battered Pet: Signs and Symptoms” av Helen Munro handlar om att veterinärer måste ta sitt ansvar när de befarar att djur utsatts för misshandel. Munro exemplifierar och redogör för

hur man kan särskilja olyckor från uppsåtligt våld, samt att hon belyser hur våld mot djur kan vara en utgångspunkt för barnmisshandel.

“*Animal Abuse and Family Violence*” av Jane Ann Quinlisk handlar om hur Quinlisk och hennes kollegor vid en kvinnojour i USA ”upptäckte” våld mot djur i situationer av familjevåld. Quinlisk redogör för enkätundersökningar som gjorts bland utsatta kvinnor, och beskriver ett flertal åtgärder som uppstod då de upptäckte att misshandlade kvinnor återvände till gärningsmannen då de ville vara på plats för att skydda husdjuren.

5.1 TEMA1: Djurets positionering

Ämnet våld mot djur gav oss förväntningar om att stöta på djurrättsliga perspektiv, där djurets rättigheter, offerskap och välfärd stod i centrum. Till vår förvåning fanns ingen djurrätt representerad i vår utvalda litteratur och vi har fått uppfattningen att djuren inte är en central del av kontexten. Att djur klassificeras annorlunda än människor är inget nytt, i den svenska rättsordningen är djur saker och egendom, vilka kan ägas, säljas, skänkas, överges eller dödas. Då de är betraktade som saker kan de bli föremål för egendomsbrott.³⁸

Vår fokusering har legat på familjevåld och det våld som djur utsätts för i en sådan kontext. Denna fokusering gjordes för att undersöka framställningen av en eventuell koppling mellan våld mot djur och våld mot människor. Vår förväntning var att djur i denna situation skulle klassificeras som offer, kanske inte i en rättslig bemärkelse men åtminstone i en empatisk, att djuren kunde vara offer för omständigheterna. Målande beskrivningar av våldet mot djur genomsyrade all läsning, men i slutändan låg all fokus på det mänskliga offret och den mänskliga förövaren. Det våld och den kontroll som utövas mot djuren blir en del i en lång process av våld och hotelser mot övriga familjemedlemmar. Att våldet mot djur överhuvudtaget uppmärksammats i särskilda kontexter beror på att det är en del av människans välfärd, och fokuseringen i artiklarna ligger på att man tidigare inte har uppmärksammat att våldet mot djur existerar i kontexten familjevåld. De olika författarna strävar efter ett medvetande av att problemet existerar, men när detta medvetande väl är etablerat faller djuren bort ur agendan. Resultatet blir att det som kvarstår är det mellanmänniska våldet varav fokus läggs på detta.

³⁸ Striwing, s 26

Munro skriver i sin artikel hur veterinärer bör uppmärksamma huruvida djurs skador skett uppsåtligt, vilket kan tyckas placera djuret och dess välfärd i centrum. Till en början sker detta, men Munro sammankopplar sedan symptomen för djurmisshandel med barnmisshandel och bygger slutligen alla sina resonemang på den forskning som skett om barnmisshandel.³⁹ Likaså Quinlisk börjar sin artikel med att målande beskriva våldet mot djur, men sätter ganska snart in detta våld i en kontext bestående av familjevåld. Quinlisks intresse för människors våld mot djur består enbart i att hjälpa slagna kvinnor att lämna sina våldsamma män. Våldet mot husdjuren blir bara en del i en kedja av processer för att hjälpa de utsatta kvinnorna att fly våldet, vilket tydliggörs med de åtgärdsprogram Quinlisk upprättat tillsammans med sina kollegor. De hjälper de utsatta kvinnorna att placera sina djur i tillfälliga hem under rehabiliteringsprocessen så att mannen i familjen inte skall kunna skada dem – men varken djurens utsatthet eller de skador de fått uppmärksammas.⁴⁰

Detta ter sig förvirrande då flera författare, såsom Ascione och Beirne, tidigt i sina artiklar redogör för sin egen definition av djur och människor, som samstämmigt uppdelas som *mänskliga djur* och *icke-mänskliga djur*.⁴¹ Redan från början definieras alla som djur av något slag, vilket ger bilden av att alla djur, mänskliga som icke-mänskliga, är av lika värde och att de därav kan inta samma positioneringar. Detta skapar en bild av hur offerskapet är gränsöverskridande, något som författarna senare tycks förtränga. Detta kan specifikt relateras till Beirne, som argumenterar för varför man måste intressera sig för det våld som mänskliga förövare utsätter icke-mänskliga djur för istället för att bara fokusera på mänskliga förövarers våld mot mänskliga offer. Denna argumentation faller sedan ur sin kontext då Beirne försöker belysa problemet genom att påvisa att våld mot djur är en signifikant för mellanmänniskt våld.⁴²

Vi har genom våra analyser upptäckt ett associativt mönster som kommer belysas genom vår resultatdel och slutligen kommer att problematiseras i vår avslutande analys. Det associativa mönstret bildar en ond cirkel av definitioner och klassificeringar som tydliggör djurens positionering som egendom vilket i sin tur förhindrar att djur kan anses vara offer och därmed uppnå rättsstatus. Den första frågan man då ställer i denna association är huruvida djur, i egenskap av egendom, kan utsättas för våld.

³⁹ Munro, Helen (1999), *The Battered Pet: Signs and Symptoms*, s 199

⁴⁰ Quinlisk, s 172-173

⁴¹ Beirne (1999), *For a Nonspeciesist Criminology: Animal Abuse as an Object of Study*, s 30

⁴² *Ibid.*, s 36

5.2 TEMA2: Yttrandet av våld och hotelser

Vår definition av familjevåld är *fysisk och/eller psykisk skada från någon som man har en närstående relation med*. Denna definition tydliggör att inte enbart biologiska föräldrar misshandlar sina barn, utan att även styvföräldrar och styvsyskon kan vara gärningspersoner. Ett flertal forskare, bland annat Jorgensen och Maloney, beskriver våldet som både direkt och indirekt, vilket innebär att både fysiskt (direkt) och psykiskt våld (indirekt) är närvarande i situationer av familjevåld.⁴³ Vi kommer att lägga vikt vid djurets funktion i dessa våldsutövningar, och då den nuvarande forskningen som finns antyder att majoriteten av djurmisshandlare är män kommer vi referera till våldsutövaren som *mannen i hushållet*. Detta är en intressant åtskillnad då barnmisshandel ofta utövas av både män och kvinnor, men det är självfallet möjligt att bilden skulle se annorlunda ut om mer forskning utfördes.⁴⁴

”O’Farrell decided Scott took too long to come back for his dog so O’Farrell took Rocko and Christine out to a country road for a demonstration of what he would do to Dusty [Christines hund, vår anm.] if Christine ever told of her abuse. O’Farrell beat up Rocko, punching and kicking him in the face and throwing bottles at him, glass shattering and cutting the dog’s face and body. Christine remembers Rocko’s bloody eyes and O’Farrell telling her, “If you ever tell, I’ll do this to Dusty”.”⁴⁵

Citatet ovan beskriver en verklig händelse som vi anser tydliggör hur forskarna redogör för djurens funktion inom familjevåldet. O’Farrell utnyttjade sin 8-åriga styvdotter Christine sexuellt, och gjorde genom denna *demonstration* tydligt vilka konsekvenser som väntar Christine och hennes hund ifall hon skulle berätta för någon om utnyttjandet. Kontentan är att våldet mot djur beskrivs som en åtgärd för att behålla makt över, och kontrollera, övriga familjemedlemmar. Kontrollperspektivet, som vi förklarade närmare i stycket om teoretisk bakgrund, kan tydligt kopplas till denna demonstration. Kopplingen blir dock utförd i en mycket vidare bemärkelse än vad kontrollperspektivet från början är menad som, då den i huvudsak syftar till mäns kontrollbehov gentemot kvinnor. Vi exemplifierade ovan hur kontrollbehovet och maktutövandet framställs som tillämpbar även på barnen i familjen.

⁴³ Jorgensen, Star och Lisa Maloney (1999), *Animal Abuse and the Victims of Domestic Violence*, s 144

⁴⁴ Munro, s 201

⁴⁵ Milikin, s 179

Ytterligare ett exempel, som syftar till att redogöra för hur djuren utnyttjas för att kontrollera kvinnan på ett psykiskt plan, är följande:

”What I wasn’t prepared for were the pictures my first client brought to show me, apologetically, to explain why she had to return home. The pictures were of here “loving” husband cutting her beloved dog’s ears off with a pair of garden shears. He had sent the ears along, too, but her mother thankfully neglected to forward them.”⁴⁶

Citatet är från en kvinna som vid denna tidpunkt börjat arbeta vid en kvinnojour. Detta våld mot hunden resulterade i att kvinnan i fråga återvände hem till sin våldsamme man, enbart för att någon var tvungen att ta hand om djuren. Denna form av psykisk kontroll beskrivs som ett sätt för mannen att behålla sin makt över kvinnan, och precis som Messerschmidt beskriver så handlar det om en kontroll över manligheten, en kontroll av kvinnan, men kanske framför allt en kontroll över sig själv och ens liv.⁴⁷ Framställningen av våldet såsom det skildras av författarna till de texter vi analyserat, resulterar i att våldet används i syfte att påvisa vem som fortfarande befinner sig i den kontrollerande positionen, och genom att blanda in djuren i detta maktutövande ser kvinnan inte att hon har andra valmöjligheter.

Det framträdde en tydlig skillnad gällande våldsutövandet relaterat till *vem* som utsattes. Det framställs som om de mänskliga familjemedlemmarna oftast misshandlas för att tyglas, kontrolleras och även för att upprätthålla maktbalansen. De utsätts även för ett psykiskt våld genom att mannen hotar att skada djuren om de inte följer uppsatta regler. Därmed framställs våldet mot djur som ett redskap för att hålla detta psykiska våld mot människorna levande. Egentligen skiljer sig inte själva våldsutövningen åt mellan djur och människa, då liknande skador och lidande uppstår. Djuren, till skillnad från människorna, misshandlas inte för deras egna handlingar eller egenskapers skull. Även om hunden exempelvis kissat på mattan, så framställs det som att misshandeln sker i syfte att visa övriga familjemedlemmar vilken behandling som väntar om man inte följer de uppsatta reglerna. Återigen blir djuret enbart ett redskap i maktutövningen. För att exemplifiera detta utifrån artiklarnas redogörelser återvänder vi till O’Farrell och Christine igen:

”Dusty urinated on O’Farrell’s stereo speakers and messed on the rug regularly. O’Farrell severely beat him. He also made Dusty eat feces as a part of his

⁴⁶ Quinlisk, s 168

⁴⁷ Messerschmidt, s 142

punishment and always made sure Christine witnessed this discipline. The implication was clear – if I can do this to a dog, a living creature, what makes you think I won't do this to you if I have a reason?⁴⁸

Detta exemplifierar hur hunden i fråga straffades för sitt agerande, men att straffandet i huvudsak syftade till att kontrollera mänskliga beteenden. Detta beteende, att förövaren skapar en bild över vad familjen kan utsättas för om de inte följer direktiv, är något som bland annat Jorgensen och Maloney uppmärksammat.⁴⁹ Även enkätstudier, utförda av Quinlisk, utdelade bland kvinnor som besökt kvinnojourer, visar att barnen i större delen av fallen bevittnat våldet mot djuren, vilket styrker forskarnas resonemang om att djuren misshandlas i syfte att kontrollera och utöva makt.⁵⁰

Vårt samhälle har på många olika sätt byggt upp rättsligt skydd för människor som utsatts för våldsbrott, vilket flertalet brottsofferjourer vittnar om.⁵¹ Utifrån de texter vi analyserat kan vi konstatera att våld förövat mot djur faller utanför de angivna ramarna. I studier av våldsbrottslingar som en homogen grupp begränsas ofta perspektivet till att gälla valet av objekt istället för våldet som sådant.⁵² Detta innebär att våldet på något sätt är likvärdigt, i och med att intresset ligger i att undersöka varför det specifika objektet utsattes och exempelvis inte hur skadorna uppkom (kvinnor, barn och människor med andra nationaliteter exempelvis). Detta intresse för att undersöka varför objektet utsattes är något som tenderar att ignoreras i de texter vi läst. Även om de inriktar sig på våld mot djur tycks djuret inte klassificeras som offer för omständigheterna. Vi återkommer här till det associativa mönstret, där den första frågan vi ställde oss var: kan djur, i egenskap av egendom, utsättas för våld? Detta leder oundvikligen till nästa fråga i associationen; kan djur klassificeras som brottsoffer?

5.3 TEMA3: Kausalförklaringar

Då ämnet våld mot djur är så pass komplext i sig, ter sig fenomenet ännu mer svårdefinierat i bemärkelsen våld mot djur integrerat med mellanmänskligt våld. Verkligheten är komplex

⁴⁸ Milikin, s 184

⁴⁹ Jorgensen och Maloney, s 144

⁵⁰ Quinlisk, s 169

⁵¹ Striwing, s 76

⁵² Ibid., s 77

och beteenden är svåra att kartlägga och förutspå. Att förklara den enskilda individens handling är för forskare en orimlig uppgift. Dock ger sig flertalet forskare i kast med att försöka finna orsaksförklaringar till våldet. Då man ställer sig frågan *varför* detta våld existerar och vad som ligger bakom det, söker vi ett kausalt samband som förklarar förhållandet mellan orsak och verkan. En kausal förklaring skulle göra det möjligt att förutspå och systematiskt beskriva omständigheter och företeelser i ett vidare perspektiv. Då vi har att göra med ett avvikande beteende, vilket våldet är, kan paralleller dras till teorier som generellt försöker förklara orsakerna till att ett kriminellt handlande uppstår. Faktum är att både individuella och strukturella förklaringar till detta våldsbrukande beteende finns, även när det gäller det mer utmärkande våldet mot djur. Dock kan ingen teori som existerar idag universellt och allomfattande varken förklara eller kartlägga detta avvikande beteende. Detta hindrar dock inte forskare från att försöka, och vi har i våra analyser stött på ett flertal försök till att förklara våldet mot djur utifrån kausala förbindelser.

Det försök till att teoretisera våld mot djur som vi fann både mest intressant och värdefullt med hänsyn till vår kriminologiska bakgrund var Robert Agnews teoretisering utifrån sociala och psykologiska orsaksfaktorer.⁵³ Denna teori är utformad så att flertalet olika faktorer behandlas som *kan* leda till verkan, särskilt om flera olika orsaksfaktorer integreras hos individen.

Till en början tar Agnew upp tre individuella faktorer upp som kan inlemmas bland de psykologiska orsaksförklaringarna, och dessa anses direkt kunna öka benägenheten att begå våld mot djur:

- (1) Individen är omedveten om konsekvenserna dennes våldsamma beteende mot djuren har.
- (2) Individen tror inte att dennes handlande är fel eller opassande.
- (3) Individen tror sig dra fördel av detta våldsamma beteende, exempelvis i syfte att tukta och uppfostra djuren.

Dessa faktorer kombinerar Agnew sedan med signifikanter för kriminellt beteende utifrån etablerade kriminologiska teorier om hur brottslighet orsakas av strukturella omständigheter och individens agerande gentemot dessa. Här listar han bland annat individuella egenskaper såsom empati, individens grad av socialisering, de förebilder individen exponerats för, inlärd övertygelser och huruvida opassande beteende antingen förstärkts eller om individen straffats

⁵³ Agnew, s 87-88

för dessa. Dessutom tas relationen till konventionella institutioner och människor upp, och hur väl individen hanterar stress och hanteringen av det välkända kriminologiska tillståndet ”strain”, vilket ger upphov till ett tillstånd av anomi. Dessa faktorer är starkt influerade av individens sociala position där kön, ålder, utbildning, arbete och bostadsområde finns inkluderat.⁵⁴

Denna kausalförklaring är komplex, men då även fenomenet är komplext bör man inte försöka förenkla dess eventuella förklaringar. Vad som är viktigt att här märka är hur väl våld mot djur kan integreras med kriminologiska förklaringsmodeller till det brottsliga beteendet. Ytterligare teoretiseringar av kausalförklaringar fördjupar sig i hur man redan som barn kan lära sig att behandla djur med våld. Dessa *orsak – verkan* förklaringar tenderar till att mer fokusera på mellanmänniskt våld och den inlärningsprocess våldet är en del av.

Den teoretisering till varför barn begår våld mot djur beskrivs av Frank Ascione både som ett uttryck för inlärt beteende och som brist på empati. Ascione redogör för ett gammalt filosofisk antagande om att empati för djur kan vara en faktor bakom utvecklingen av empati för människor. Att inte förstå att ett djur kan känna smärta och lida av en behandling eller att inte känna instinkten att hjälpa ett skadat djur är bevis på bristande förmåga till både empati och känslomässig intelligens.⁵⁵ Den brist på empati för djur som kan finnas hos ett barn kan sedan färga den brist på empati som utvecklas gentemot människor. Det parallella argumentet som kan dras till detta är att om man i sin barndom praktiserar ett grymt och våldsamt beteende mot djur kan detta sedan överföras i beteendet mot människor. Ascione påpekar att det finns flera forskare, bland annat Eisenberg, som påvisar att det inte finns någon anledning att tro att människors sympati till andra människor skiljer sig nämnvärt i kvalité jämfört med sympatin gentemot djur.⁵⁶

Ascione beskriver hur barns förmåga och vilja att imitera är en viktig del i deras inlärningsprocess. Därav lär sig barn beteenden av närstående personer såsom föräldrar och syskon. Detta för våra tankar till en kriminologisk teori, närmare bestämt Sutherlands teori om differentiella associationer. Denna teoribildning utgår från att brottsligt beteende är inlärt. Denna inläring sker genom interaktioner i grupper med nära, personliga relationer emellan medlemmarna.⁵⁷ Barn observerar hur familjens djur, vilka i de flesta fall betraktas som

⁵⁴ Agnew, s 87-88

⁵⁵ Ascione, s 65

⁵⁶ Ibid., s 66

⁵⁷ Williams, Frank P. III och McShane, Marilyn D. (1998), *Criminology Theory Selected Classic Readings*, 77-80

familjemedlemmar, behandlas av närstående personer och imiterar därmed och tar sig an denna iakttagna behandling. Små barn behöver vägledning av goda förebilder när det gäller hanteringen av djur, eller mer bestämt hanteringen av alla levande varelser, människa som djur.⁵⁸

Dessa två teoretiseringar skiljer sig från varandra i bemärkelsen att den förstnämnda försöker förklara både strukturella och individuella faktorer till det våldsamma beteendet med en tydlig fokusering på det specifika våldet mot djur utan iblandningar av mellanmänniskt våld. Den sistnämnda teoretiseringen är komplex i en helt annan bemärkelse, där orsak och verkan inte kan urskiljas lika lätt. Barnets inlärda beteende är en *verkan* av hur dennes medmänniskor behandlar djur, samtidigt som denna inlärning kan *orsaka* ett våldsamt beteende både i barndomen och senare i vuxenlivet. För en mer övergripande kausalförklaring kan givetvis dessa två vitt skilda teoretiseringar integreras, men då prediktioner för brottsligt beteende i stort sett alltid är omöjliga att genomföra syftar detta tema, och de resultat vi funnit, mer till att påvisa hur likt våld mot djur är mellanmänniskt våld i fråga om orsaksförklaringar både på strukturell och individuell nivå.

5.4 Tema4: Vems är problemet och vem gynnas av de eventuella åtgärderna?

Frågan om vem, eller vilka, som bär ansvaret för att kontrollera och förebygga våld mot djur är en fråga som genererar många olika svar. I stort sett varje individuell författare vars texter vi granskat har sin egen syn på vems problemet är och hur man bör hantera det.

Problembeskrivningarna och de åtgärder som föreslås är allt ifrån teoretiska till praktiska.

En problembeskrivning som påvisar kopplingen mellan flera olika våldstyper och hur dessa samspelar i ett större sammanhang redogör för att våld mot djur ofta överlappar annat våld inom familjen, och tydliga indikationer framställs gällande att om ett djur är utsatt för våld i en familj är troligtvis både barn och hustru också utsatta.⁵⁹ Denna koppling konstrueras som ett problem som bör uppmärksammas och åtgärdas.⁶⁰ Det förslag som Ascione lägger fram är att en integrering av professionella yrkesområden bör ske. Djurskyddsorganisationer skall därmed tränas i att identifiera tecken på barnmisshandel, och i motsatt förhållande skall

⁵⁸ Ascione, s 75

⁵⁹ Ascione, s 149

⁶⁰ Ibid., s 141

socialtjänstarbetare tränas i att identifiera signaler på djurmisshandel.⁶¹ Att denna koppling inte tas på allvar av varken rättsväsendet eller professionella personer framställs som förunderligt då flertalet undersökningar tydligt påvisar att våld mot djur är en signifikant för mellanmänniskt våld. Ascione ställer sig frågan om detta nu är ett problem som ligger i allas intresse; varför sker då utvecklingen så långsamt?⁶² Förklaringar till detta ställs upp, varav den första har att göra med *hur* vid definierar våld mot djur. Då inga lagar eller förordningar finns som tydligt visar vad som bör klassificeras som djurmisshandel måste först definitionsfrågan om *vad* som är våld lösas. Våldets grovhet måste dessutom stå i relation till djurets storlek och toleransnivå.⁶³ Slutligen måste den bristfälliga dokumentationen av våldet tas itu med. Det inte existerar något nationellt system som ger oss möjlighet att kartlägga våldets frekvens från år till år.⁶⁴ Denna problembeskrivning tycks på pappret vara både väl genomtänkt och genomförbar, men den fråga vi ställer oss är: vem gynnas av åtgärderna?

Kontentan av hela problembeskrivningen och dess förslag till åtgärder är upplagt efter ett mönster som tydligt genomsyrar alla de artiklar vi granskat: till en början fokuserar man på djurs utsatthet för våld men det dröjer inte länge innan man drar paralleller till mellanmänniskt våld. Så fort människans utsatthet träder in i texten så förändras ämnesområdet, för vid denna punkt så börjar våldet mot djur att integreras in i ett större sammanhang där det enda offret är människan. Det framställs som att djurens individuella utsatthet *måste* tas på allvar, men *bara* därför vi då kan upptäcka om människor riskerar att utsättas för våld.

En annan problembeskrivning som bidrog med åtgärdsexempel kan på ett tydligare sätt relateras till det djurrättsliga perspektivet och djurets position. Grundtanken i denna problembeskrivning som beskrivs av Munro är att djur inte kan föra sin egen talan. I och med detta kan de själva inte berätta vad de utsatts för. Munro kritiserar att inga försök har gjorts för att skapa en typologi eller patologi över våldet och inte heller finns symptomen beskrivna.⁶⁵ Men genom att som veterinär lära sig att se de tecken som tyder på att djuret uppsåtligen blivit utsatt för skador så kan våldet uppmärksammas och begränsas. Syftet med Munros åtgärdsförslag är att veterinärer skall ta sitt medicinska ansvar och rapportera

⁶¹ Ibid., s 149

⁶² Ibid., s 26

⁶³ Ibid., s 27-28

⁶⁴ Ibid., s 30-32

⁶⁵ Munro, s 199

misstänkt misshandel av djur till rätt instanser.⁶⁶ Denna problembeskrivning, och även dess åtgärder, kan till en början tyckas vara mer fokuserade på djuren än vårt tidigare exempel. Till en viss del stämmer även detta, men den stora problematiken kvarstår. Åtgärderna är motiverade på samma sätt som tidigare, nämligen att om ett djur är utsatt för våld finns det en överhängande risk att människor i djurets närhet också är det. Återigen föreslås det att våldet mot djur *måste* rapporteras och förebyggas, men *enbart* på grund av att människor kan tänkas befinna sig i fara. Även här faller den djurrättsliga aspekten bort till förmån för människan.

Under vår granskning av texterna framträdde även en misstänksamhet från Asciones sida att forskare i allmänhet ignorerar våld mot djur och kopplingarna till det mellanmännsliga våldet. Ascione misstänker att ämnet lämnas oberört därför att problemet inte anses vara tillräckligt omfattande för att tas på allvar.⁶⁷ Vi fann även direkta uppmaningar från Beirne till forskare inom andra verksamheter, där särskild kritik riktas mot kriminologer i allmänhet då de ledande kriminologiska tidskrifterna sällan publicerar artiklar i ämnet och att ämnet dessutom tycks vara minimalt i kriminologisk undervisning.⁶⁸ Flera antaganden finns om varför våldet mot djur inte tycks vara ett värdigt studieområde, trots att det finns lagstiftning mot våldet. Den mest framträdande misstanken som presenteras av Beirne är att kriminologer tycks föredra att forska om det våld som mänskliga förövare begår mot mänskliga offer, snarare än att forska om det våld människan begår mot andra arter.⁶⁹ De resultat som flertalet forskare kommit fram till, att det finns indikatorer på att våld mot djur kan betraktas som en faktor av prognostiskt värde med avseende på framtida tendens att ägna sig åt våldsamma beteenden mot människor, är något som vi inte kan bortse från. Flertalet forskare konstaterar att detta fenomen inte har ägnats den uppmärksamhet och vidare forskning som den är förtjänt av.

5.4.1 Åtgärdsplanernas problematik

Resonemanget om att detta är ett ämne för kriminologer kan tyckas lämpligt, för vid studier av läran om brott bör självfallet inte vissa brottstyper (eller gärningsmän/offer) falla ur agendan. Dock kan man dra särskilda slutledningar ur denna kritik. För att studera ett visst

⁶⁶ Ibid., s 200

⁶⁷ Ascione, s 40

⁶⁸ Beirne, s 30

⁶⁹ Ibid., s 31

ämneselement, en viss brottstyp, krävs det ett allmänt intresse av att kartlägga och försöka förebygga just detta brott. Kortfattat kan man säga att för att ett intresse skall väckas för människans våld mot djur, utan inblandning av mellanmänniskt våld, måste det först och främst betraktas som ett samhällsproblem. Just denna fråga, huruvida problemet existerar eller inte, är något som kan problematiseras.

Problematiken ligger i att i de åtgärdsplaner för våld mot djur som ställts upp finns det en benägenhet att låta samhället agera övervakare över dess medborgare. Mentaliteten är att man genom ytterligare redskap för kontroll skall kunna gå till roten med problemen. Att dess åtgärder skulle kunna vara ett hot gentemot den personliga integriteten är något som inte går att bortse ifrån. I takt med att övervakning i olika former markant ökar i vårt samhälle får människan allt mindre kontroll över sig själv och sitt liv. Automatiskt ställer vi oss frågan om det över huvud taget är önskvärt att samhället går in och kontrollerar vad som kan anses vara onormalt och avvikande beteende för att kartlägga och kontrollera enskilda individer. Detta är något som kan, och bör, ifrågasättas. Man måste väga övervakningens positiva effekter mot de negativa. Den slutgiltiga frågan som ställs blir huruvida man bör se till djurens bästa eller om man bör överlåta till var och en att ta ansvar över sina djur?

Detta resonemang kan tyckas taget ur luften, men betänk en återkoppling till vårt första tema om djurets positionering. Som vi tidigare nämnt definieras djur som egendom i den svenska lagstiftningen, ett tillstånd där de varken har rättigheter eller skyldigheter. Detta gör att man kan ifrågasätta om samhället verkligen har något ansvar för dem och deras situation. Har samhället befogenhet att gå in och tillrättvisa människor och deras sätt att hantera sina djur (ägodelar) på? Återigen träder det associativa mönstret in. Våra tidigare frågeställningar gällande det associativa mönstret behandlade huruvida djur, i bemärkelsen egendom, kan utsättas för våld, och om de kan klassificeras som offer för våldet. Utifrån våra analyser kan man konstatera att det finns en oerhörd problematik i att besvara dessa frågor. I följande stycke, *avslutande analys*, ger vi oss i kast med att belysa denna problematik samt sammanfatta de iakttagelser vi gjort under vår analysering.

6 Avslutande analys

Det som upprepade gånger förvånat oss under arbetets gång är hur de artiklar vi analyserat, som tydligt i sin rubrik klargör att de handlar om våld mot djur, helt frångår denna uppdelning med fokusering på våldsbrottslingar och deras objekt. Trots att våldet mot djur påstås vara

artikelns fokusering så kopplas våldet snabbt till olika former av mellanmänniskt våld. Vi uppfattar detta som att forskarna själva inte anser att de studerar ett legitimt område och därför måste koppla sina resonemang och resultat till forskning där legitima offerskap redan är etablerade, vilket vi anser är orsaken till att djurens utsatthet faller i skymundan. Den kritik som här kan riktas mot synen på problemet visar tydligt på hur den djurrättsliga aspekten helt fallit ur denna kontext.

Djurets positionering inom detta område är en definitionsfråga. Brott mot liv och hälsa i Brottsbalkens tredje kapitel är något som enbart kan gälla människor. Våldsbrottslingar definieras som personer som utsatt *andra människor* för våld, ingen av de definitioner av våldsbrott som används inkluderar djur.⁷⁰ Djuret tycks stå helt utan rättigheter som brottsoffer. Deras ställning i rättsordningen medför ett rättsligt skydd av ett helt annat slag, då rubriceringen djurplågeri faller under brott mot allmän ordning. Om gärningsmannen inte är djurets ägare kan ett straff för skadegörelse utdelas.⁷¹ Resultatet blir att djur är saker – de har varken rättigheter eller skyldigheter i den svenska rättsordningen. Denna syn bidrar till ett bortfall av vad som sker i verkligheten, då de faktiskt utsätts för våldsamma handlingar. Djuren framställs som vapen, något som kan utnyttjas för att kontrollera och skada andra människor, vilket bidrar till att djuret helt saknar offerstatus i samma avseende som människan. Inte ens Djurskyddslagen (1988:534) från 2003 bidrar till att på något sätt skydda djuren från människans våld. Lagen specificerar i paragraf 2 att ”djur skall behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande eller sjukdom”, men de särskilda lagstiftningsparagraferna gäller enbart hantering av djur (såsom utfodring, transport osv.) och behandling av försöksdjur.⁷²

Det associativa mönster som framträdde under analysens gång kommer här att knytas ihop för att belysa den problematik vi uppmärksammat. Den första fråga vi ställde oss i denna association var huruvida djur, i egenskap av egendom, kan utsättas för våld. Efter vår analys av *yttrandet av våld och hotelser* drar vi slutsatsen att djur kan utsättas för våld precis som människor kan, i och med att samma våldsutövning sker mot båda parterna. Denna slutsats leder till den andra frågan i det associativa mönstret, nämligen huruvida djur, då vår slutsats är att de kan utsättas för våld, kan klassificeras som brottsoffer? Det är häri problematiken ligger, då djuren inte kan rubriceras som rättmätiga våldsoffer enligt svensk lagstiftning, trots

⁷⁰ Striwing, s 26

⁷¹ Ibid., s 27

⁷² <http://www.notisum.se/rnp/SLS/lag/19880534.htm>, 2009-05-27

att forskning visar att djur upplever smärta och lidande såsom människor gör.⁷³ Genom att göra denna uppdelning mellan människa och djur, trots denna gemensamma förmåga att lida och känna smärta, tillkommer per automatik det faktum att djur enligt detta synsätt anses ha samma egenskaper som materiella ting och därmed värderas därefter. Detta för oss till den slutgiltiga frågan i detta associativa mönster, för då människan själv ansvarar för sin personliga egendom, kan man ifrågasätta huruvida samhället bör lägga sig i hur varje enskild individ väljer att sköta sin egendom? Den fråga vi då ställer oss, i och med att ett misshandlat djur ej kan klassificeras som ett offer, är ifall våldet mot djur ens kan definieras som ett problem?

Det finns en oerhörd problematik i denna fråga och ett enkelt svar finns ej att tillgå. Dock drar vi slutsatsen att detta är en definitionsfråga. För att djur rättmätigt skall kunna betraktas som offer för det våld de uppenbarligen utsätts för måste vi alla, men kanske framför allt lagstiftare och professionella yrkesarbetare inom detta område, se över våra värderingar och definitioner på djur. För att djuren skall kunna uppnå en form av rättstatus och legitimt kunna erkännas som offer måste klassificeringen av djur som människans egendom genomgå en förändring. Om inte så hamnar vi i en ond cirkel av samhällets kontroll över individen och dennes hantering av sin personliga egendom, där djuren förvisso kan undgå en del av det våld de utsätts för kommer våldet ändå inte att betraktas som ett brott mot liv och hälsa utan fortsätta att betraktas som brott mot allmän ordning eller skadegörelse mot annans egendom.⁷⁴ Givetvis kan en lagändring som medför att våld mot djur betraktas som brott mot liv och hälsa innebära en del konsekvenser, särskilt om man betänker de former av nyttjande av djur som vi tidigare beskrivit. Man kan inte över en natt åstadkomma en så stor förändring för djuren att de inte längre kommer nyttjas för människans intressen, vilket inte heller är önskvärt av en majoritet av befolkningen. Dock kan man, med försiktighet, börja kriminalisera det socialt oacceptabla våldet som få människor förespråkar.⁷⁵ En utveckling av djurens status i samhället är inte omöjlig. Om man ser tillbaka till hur kvinnan en gång i tiden var mannens egendom, och att våldtäkt var stöld, ser man hur långt man kan komma genom att omdefiniera och genomföra små steg i taget för en individs och en grupps rättsliga status.

⁷³ Carter, Alan (2005), "Animals, Pain and Morality" Journal of Applied Philosophy Vol.22, No.1, s 17-22

⁷⁴ Striving, s 26

⁷⁵ Se Agnews definition av våld mot djur i inledningen.

Det som här måste tas i beaktande är att vi varken pratar om nedskräpning eller klotter, vi behandlar trots allt våld som av den utsatte individen förknippas med lidande.⁷⁶ En omdefiniering av djuret och en ny positionering för dem i forskningen kan bidra till att *lika hänsyn tas till lika intresse* – nämligen intresset av att undvika lidande.

6.1 Fördelar och nackdelar med det mellanmännskliga våldets kopplingar

Att våld mot djur sammankopplas med mellanmännskligt våld är något som vi uppfattat vara till stor del negativt. Vår synpunkt på denna koppling har varit att våld mot djur inte tycks vara tillräckligt viktigt för att förtjäna den uppmärksamhet som man kan tycka är nödvändig. Som vi påpekat tidigare tycks de forskare vars artiklar vi analyserat koppla våld mot djur till mellanmännskligt våld för att på något vis legitimera sin forskning, då våld mot människor är en kriminaliserad handling. Det kan självfallet ligga någonting i vår synpunkt, men det uppkommer även fördelar i och med kopplingen till mellanmännskligt våld. En av de fördelar man kan utläsa är att forskarna försöker påvisa det *dubbla allvaret*, nämligen att våld mot djur eller våld mot människor inte nödvändigtvis slutar just där, med den specifika våldshandlingen. Våld föder våld är ett tämligen välkänt begrepp, och vi tror att de forskare vars texter vi analyserat just försöker uppmärksamma den problematiken. Slutsatsen blir att allt våld är nödvändigt att förhindra, då det sällan resulterar i endast en individs utsatthet.

⁷⁶ Carter, s 17-22

Källförteckning

Agnew, R.: (1998) "*The Causes of Animal Abuse: A Social-Psychological Analysis*", sidorna 83-117 i *Green Criminology*, Hampshire: Ashgate Publishing Limited, 2006

Ascione, F. R.: *Children and Animals: Exploring the Roots of Kindness & Cruelty*. West Lafayette: Purdue University Press, 2005

Beirne, P.: (1999) "*For a Nonspeciesist Criminology: Animal Abuse as an Object of Study*", sidorna 30-59 i *Green Criminology*, Hampshire: Ashgate Publishing Limited, 2006

Beirne, P. och South, N. (red); *Issues in Green Criminology – Confronting harms against environments, humanity and other animals*, Devon: Willan Publishing, 2007

Bergström, G. och Boréus, K.: *Textens mening och makt. Metodbok i samhällsvetenskaplig textanalys*. Lund: Studentlitteratur, 2005

Carter, A.: "*Animals, Pain and Morality*", sidorna 17-22 i *Journal of Applied Philosophy*, Vol.22, No.1, 2005

Esaiasson, P, Gilljam, M, Oscarsson, H, Wängnerud, L.: *Metodpraktikan* Stockholm: Norstedts Juridik AB, 2005

Gergen, K. J.: *An Invitation to Social Construction*. London: Sage Publications, 1999

Jokkala, T. och Strindlund, P.: *Djurrätt och socialism*. Danmark: Lindelöws bokförlag, 2003

Jorgensen, S. och Maloney, L.: "*Animal Abuse and the Victims of Domestic Violence*", sidorna 143-158 i *Child Abuse, Domestic Violence, and Animal Abuse*, West Lafayette: Purdue University Press, 1999

Kvale, S.: *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur, 1997

Messerschmidt, J.W.: *Masculinities and Crime*. Maryland: Rowman & Littlefield Publishers, Inc, 1993

Milikin, M.: "*First-Person Account: Life and Death inside the Cycle of Violence*", sidorna 176-188 i *Child Abuse, Domestic Violence, and Animal Abuse*, West Lafayette: Purdue University Press, 1999

Munro, H.: *“The Battered Pet: Signs and Symptoms”*, sidorna 199-208 i *Child Abuse, Domestic Violence, and Animal Abuse*, West Lafayette: Purdue University Press, 1999

Quinlisk, J.A.: *“Animal Abuse and Family Violence”*, sidorna 168-175 i *Child Abuse, Domestic Violence, and Animal Abuse*, West Lafayette: Purdue University Press, 1999

Rosengren, M.: *Ett värdigt liv*. Falköping: Elanders Gummessons, 1998

Sohlberg, P. och Sohlberg, B.-M.: *Kunskapens former: Vetenskapsteori och forskningsmetod*. Stockholm: Liber, 2008

Striwing, H.: *Djur som brottsoffer*. Falun: Nya Doxa, 1998

Williams, F. och McShane, M.: *Criminology Theory; Selected Classic Readings*. Cincinnati: Anderson Publishing Co., 1998

Åkerström, M. och Sahlin, I.: *Det motspänstiga offret*. Lund: Studentlitteratur, 2001

Elektroniska referenser

http://www.djurensratt.se/portal/page?_pageid=33,12380&_dad=portal&_schema=PORTAL&element_id=50131, 2009-05-18

<http://www.expressen.se/debatt/1.618844>, 2009-04-05

<http://www.notisum.se/rnp/SLS/lag/19880534.htm>, 2009-05-27

<http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=410&typ=mot&rm=2007/08&bet=MJ225>
2009-06-10